

Flygvapnets flygflottiljer

F 18 Kungl Södertörns flygflottilj, Flygvapnets Södertörnsskolor

Två de Havilland J 28B Vampire med övningsmärke. Flygplanstypen fanns på F 18 mellan åren 1950 och 1956, som mest i cirka 75 exemplar.

Av LENNART ANDERSSON

Enligt 1942 års försvarsbeslut skulle uppsättande förberedas av en sjunde jaktflottilj utöver de sex som redan fanns eller var beslutade. Genom kompletterande riksdagsbeslut 1944 fastställdes att flygvapnet skulle få en sådan flottilj och marinen ansåg att dess främsta uppgift skulle vara att skydda marinens baser i södra Stockholmsområdet. Efter utredning och rekognoscering beslutades att den skul-

le förläggas till det krigsflygfält, fält 40, som höll på att byggas vid Riksten, nära Tullinge söder om Stockholm. Flygfältet fick i färdigt skick en utsträckning på 2 000 meter i den riktning där det var som längst. Flottiljen kallades Kungl Södertörns flygflottilj (F 18) och kunde sättas upp den 1 juli 1946 med Björn Lindskog som förste chef.

Det första flygplan som den nya flottiljen fick 1946, var en Klemm Sk 15. Året därpå anlände ytterligare en Sk 15, två

Sk 12 Stieglitz, ett tiotal North American Sk 14 och två Sk 25 Bücker Bestmann. Under en kort period hade flottiljen också en Sk 11 Tiger Moth och 1948 utökades antalet flygplan ”i andra linjen” med fyra Saab B 17 och sex Sk 16 Harvard. Under samma period överfördes ett antal glid- och segelflygplan från andra flottiljer: tre G 101 (SG 38), en Se 102 Grunau Baby, en Se 103 Kranich och en Se 104 Weihe.

F 18 utrustades 1947–1948 med FFVS J 22 och eftersom flottiljen hade en bergshangar som kunde tas i bruk 1950 hade alla tre divisionerna hemmabasen även som krigsbas. Byggnation av en andra bergshangar påbörjades men fullföljdes aldrig. År 1950 byttes J 22 mot J 28B Vampire och åren 1953 till 1956 hade man även tillgång till åtta tvåsitsiga J 28C, vilka användes för omskolning av piloterna. J 34 Hawker Hunter efterträdde J 28B 1955–1957 och nu ändrades krigsbaseringen. En division flyttades till Bromma och därefter till Nyköpingsbasen. Från och med 1961 hade denna division i stället Barkarby som utgångsbas i krig.

Denna Focke-Wulf Sk 12 Stieglitz var ett av F 18:s första flygplan, men den användes bara i ett par år.

Fotograf okänd, Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Motorstart på FFVS J 22, den typ som var F 18:s första stridsflygplan. Ett preliminärt beslut om att flygvapnet skulle få ytterligare en jaktflottilj hade tagit redan 1942, det vill säga under andra världskriget. Beslutet fastställdes 1944 och i juli 1946 sattes flottiljen upp, men först 1948 hade alla tre divisionerna fått flygplan.

1962–1963 var det dags för en ny flygplanstyp igen och F 18 fick nu J 35B Draken. Därefter ändrades utgångsbaseringen återigen i krigsplanläggningen och nu gällde för F 18:s del baserna Tullinge, Barkarby och fält 57 Strängnäs. Senare kom även Arlanda in i bilden.

Enligt försvarsbeslut 1968 skulle F 18 avvecklas och omorganiserats till en skolenhet för markutbildning, dit skolor och enheter som tidigare tillhört F 2 och F 8 skulle flyttas. En av de tre divisionerna hade vakantsatts redan den 1 juli 1967, vilket i praktiken betydde att den försvann

ur organisationen, och ett utbyte av J 35B mot versionen J 35F ströks nu ur planen. De två kvarvarande divisionerna drogs in den 1 juli och 31 december 1973, men ett antal J 35B fanns kvar på flottiljen i förråd till 1977.

I flygvapnets krigsorganisation an-

Fotograf okänd, Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Fotograf okänd, Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

Ovan: J 28B Vampire. F 18 hade berghangar och det stora antalet flygplan som fanns i flygvapnet på femtiotalet gjorde att det räckte till på krigsbaser. Därför var utgångsbaseringen hemmabasen Tullinge i F 18:s krigsplanering.

Ovan till höger: Liksom de flesta andra flottiljer hade F 18 ett antal Sk 50 Saab Safir som sambandsflygplan.

Hawker J 34 Hunter tilldelades de flottiljer som bland annat skulle kunna försvara storstadsområdena. På F 18 fanns typen mellan 1955 och 1963.

Fotograf okänd, Svensk Flyghistorisk Förenings arkiv

En intressant bild för den som är intresserad av målning och märkning – en J 35B Draken i fyrfärgskamouflage. Någon läsare kanske kan berätta mer?
Denna TP 87 Cessna 404 tillhörde F 18 åren 1982–1984.

Foto Nils Arne Nilsson

svarade F 18 också för en sambandsflygggrupp, som åren 1959–1969 i krig skulle vara baserad först på Tullinge, sedan Barkarby, men de flygplan som ingick kom från annat håll och inte från F 18. I början av 1970-talet fick F 18 åter ansvar för en sambandsflygggrupp, nu med bland annat SK 60. I Tullinge fanns upp till åtta SK 60 från 1973, bland annat två av den fyrsitsiga versionen SK 60D. Inte mindre än 33 SK 60A skulle vid mobilisering förses med fyra stolar för att sedan fungera som sambandsflygplan. Vid F 18 fanns också ett större antal Sk 50 Saab Safir.

Den 1 juli 1974 bytte F 18 namn till Flygvapnets Södertörnsskolor, men det fanns fortfarande flyg på Tullinge, eftersom F 8:s sambandsflygenhet med Sk 50 och SK 60 flyttades över därifrån. Ett nytt

transportflygplan tillkom också i form av en TP 87 Cessna 404 1982 vilken 1984 byttes mot en TP 88, Fairchild-Swearingen Metroliner. Samma år flyttades enheten till Bromma och den 1 juni 1985 överfördes den i administrativt avseende från F 18 till F 16.

F 18 avvecklades till sist den 30 juni 1986, men flygbasen levde vidare som detachementet F 13 Tullinge, samt från 30 juni 1994 under F 16:s administration. Den slutliga avvecklingen skedde den 30 juni 1995.

Läs vidare:

- *Norrbohm, Gösta och Bertil Skogsberg, Flygande högvakt : om en flygflottilj : F 18, 1985*
- *Sjunde jaktflottiljen: F 18 – en nedlagd flygflottilj, 2011*

Flygplanstyper som tillhört F 18

- B 17
- J 22, J 28, J 34, J 35
- Sk 11, Sk 12, Sk 14, Sk 15, Sk 16, Sk 25, Sk 50, SK 60
- TP 87, TP 88
- G 101, Se 102, Se 103, Se 104

Lennart Andersson är "jämte i förskingringen" (Uppsala). Han har skrivit ett 20-tal böcker och hundratals artiklar om flygets historia i svensk och utländsk fackpress. **Intresseområden:** svenskt flyg, speciellt under kalla kriget, tyskt flyg under mellankrigstiden, särskilt Junkers, flyget i Kina före 1937 och i Sovjetunionen 1917–1941, tidigt flyg i länder som Iran, Jemen med flera.